Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2015. gada 4. jūnijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Tādu trešo valstu valstspiederīgo statuss, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji — Direktīva 2003/109/EK — 5. panta 2. punkts un 11. panta 1. punkts — Valsts tiesiskais regulējums, kurā trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir ieguvuši pastāvīgā iedzīvotāja statusu, ir paredzēts integrācijas pienākums, to apliecinot ar eksāmenu, un par tā neizpildi ir paredzēts naudas sods

Lieta C-579/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Centrale Raad van Beroep* (Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 13. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 15. novembrī, tiesvedībā

***P* ,**

S

pret

***Commissie Sociale Zekerheid Breda* ,**

***College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amstelveen* .**

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referents), tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*] un K. Likurgs [*C. Lycourgos*],

ģenerāladvokāts M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 5. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *P* un *S* vārdā – *J. B. Bierbach*, *advocaat*,

— Nīderlandes valdības vārdā – *M. Bulterman*, *M. de Ree* un *B. Koopman*, kā arī *J. Langer*, pārstāvji,

— Portugāles valdības vārdā – *L. Inez Fernandes* un *N. Piçarra*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

— Eiropas Komisijas vārdā – *M. Condou-Durande* un *G. Wils*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2015. gada 28. janvāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2003. gada 25. novembra Direktīvas 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV 2004, L 16, 44. lpp.), 5. panta 2. punktu un 11. panta 1. punktu.

2 Šis lūgums tika iesniegts strīdā starp *P* un *S*, no vienas puses, un *Commissie Sociale Zekerheid Breda* [Bredas Sociālās apdrošināšanas iestādi] (turpmāk tekstā – "*Commissie Sociale Zekerheid*") un *College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amstelveen* [Amstelvēnas pašvaldības mēru un domnieku kolēģiju], no otras puses, par to, ka pēdējās minētās ir noteikušas integrācijas pienākumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Atbilstoši Direktīvas 2003/109 preambulas 2., 4., 6. un 12. apsvērumam:

"(2) Eiropadome tās īpašajā sanāksmē Tamperē 1999. gada 15. un 16. oktobrī noteica, ka trešo valstu pilsoņu juridiskais statuss jātuvina dalībvalstu pilsoņu juridiskajam statusam, un ka personai, kas likumīgi nodzīvojusi dalībvalstī laikposmu, kurš vēl jānosaka, un kam ir pastāvīgas uzturēšanās atļauja, jāpiešķir virkne vienotu tiesību, kuras cik iespējams līdzinās Eiropas Savienības pilsoņu tiesībām.

[..]

(4) To trešo valstu pilsoņu integrācija, kas ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji, ir ekonomiskās un sociālās kohēzijas – Līgumā paredzētā Kopienas pamatmērķa – būtisks elements.

[..]

(6) Galvenajam kritērijam, lai iegūtu pastāvīgā iedzīvotāja statusu, būtu jābūt uzturēšanās ilgumam dalībvalsts teritorijā. Uzturēšanās laikam jābūt likumīgam un nepārtrauktam, lai pierādītu, ka persona ir nostiprinājusies valstī. Būtu jāparedz zināma elastība, lai varētu ņemt vērā apstākļus, kādos personai var būt uz laiku jāatstāj teritorija.

[..]

(12) Lai izveidotu īstu instrumentu pastāvīgo iedzīvotāju integrācijai sabiedrībā, kurā tie dzīvo, pastāvīgajiem iedzīvotājiem ir jānodrošina vienlīdzīga attieksme ar dalībvalsts pilsoņiem dažādos ekonomikas un sociālos jautājumos saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajiem attiecīgiem nosacījumiem."

4 Minētās direktīvas 1. panta "Priekšmets" a) punktā ir noteikts:

"Ar šo direktīvu nosaka:

a) nosacījumus pastāvīgā iedzīvotāja statusa piešķiršanai un atsaukšanai, ko piešķir dalībvalsts attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem [valstspiederīgajiem], kuri likumīgi dzīvo tās teritorijā, un ar to saistītajām tiesībām; [..]."

5 Šīs pašas direktīvas 4. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis piešķir pastāvīgā iedzīvotāja statusu tiem trešo valstu pilsoņiem [valstspiederīgajiem], kas likumīgi un nepārtraukti tās teritorijā nodzīvojuši piecus gadus tieši pirms attiecīgā pieteikuma iesniegšanas."

6 Direktīvas 2003/109 5. pantā "Nosacījumi pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai" ir noteikts:

"1. Dalībvalstis pieprasa, lai trešo valstu pilsoņi [valstspiederīgie] sniedz pierādījumus par to, ka viņu rīcībā gan pašiem, gan atkarīgajiem ģimenes locekļiem ir:

a) stabili un pastāvīgi ienākumi, kas ir pietiekami, lai uzturētu sevi un savas ģimenes locekļus, neizmantojot attiecīgās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmu. Dalībvalstis novērtē minētos ienākumus atkarībā no to veida un pastāvīguma, un var ņemt vērā minimālo darba algu un pensiju līmeni pirms pieteikuma iesniegšanas par pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanu;

b apdrošināšana slimības gadījumiem attiecībā uz visiem riskiem, ko parasti sedz pilsoņiem [valstspiederīgajiem] attiecīgajā dalībvalstī.

2. Dalībvalstis var pieprasīt trešo valstu pilsoņiem [valstspiederīgajiem] izpildīt integrācijas nosacījumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem."

7 Minētās direktīvas 11. panta "Vienlīdzīga attieksme" 1. punktā ir noteikts:

"1. Pastāvīgie iedzīvotāji saņem vienlīdzīgu attieksmi ar pilsoņiem [valstspiederīgajiem] attiecībā uz:

a) nodarbinātības un pašnodarbinātības iespējām, ja šādas darbības nav saistītas pat ar neregulāru iesaistīšanos valsts varas īstenošanā, un nodarbinātības nosacījumiem un darba apstākļiem, ieskaitot nosacījumus par atlaišanu un atalgojumu;

b) izglītību un arodmācībām, ieskaitot mācību stipendijas saskaņā ar valsts tiesību aktiem;

c) profesionālās izglītības diplomu, sertifikātu un citu kvalifikāciju atzīšanu saskaņā ar attiecīgajām valsts procedūrām;

d) sociālo nodrošināšanu, sociālo palīdzību un sociālo aizsardzību, kā noteikts valsts tiesību aktos;

e) nodokļu priekšrocībām;

f) piekļuvi precēm un pakalpojumiem un preču un pakalpojumu piegādi, kas pieejami sabiedrībai, ieskaitot mājokļa ieguves kārtību;

g) biedrošanās brīvību un piederību organizācijai, dalību organizācijā, kas pārstāv darba ņēmējus vai darba devējus, vai jebkurā organizācijā, kuras locekļi ir iesaistīti īpašā darbā, ieskaitot šo organizāciju piešķirtos labumus, neskarot valsts likumdošanas aktus par sabiedrisko kārtību un sabiedrības drošību;

h) brīvu piekļuvi visai attiecīgās dalībvalsts teritorijai robežās, kas noteiktas valsts tiesību aktos drošības apsvērumu dēļ.

[..]"

Nīderlandes tiesības

8 2000. gada Likuma par ārzemniekiem (*Vreemdelingenwet 2000*) redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – "*Vw 2000*"), 1. panta p) punktā ir noteikts:

"Šajā likumā un uz tā balstītajās tiesību normās jēdzieni tiek lietoti šādā nozīmē:

[..]

p. Pastāvīgais iedzīvotājs ir vai nu persona, kam ir 20. pantā norādītā termiņuzturēšanās atļauja, kas piešķirta, izpildot Direktīvas 2003/109 8. panta 2. punktu, vai arī persona, kam ir pastāvīgā iedzīvotāja EK uzturēšanās atļauja, ko izsniegusi cita dalībvalsts, kas ir līguma puse [..]."

9 Minētā likuma 20. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Ministra kompetencē ietilpst:

a. apstiprināt, noraidīt vai atstāt bez izskatīšanas pieteikumu par termiņuzturēšanās atļaujas piešķiršanu vai grozīšanu;

b. atņemt termiņuzturēšanās atļauju vai to grozīt."

10 Saskaņā ar *Vw 2000* 21. panta 1. punktā ir noteikts:

"1. Atbilstoši Direktīvas 2003/109 8. panta otrajai daļai [..] pieprasījumu par pastāvīgās uzturēšanās atļaujas izsniegšanu vai grozījumiem 20. panta izpratnē var noraidīt tikai tad, ja ārzemnieks:

a. nav pastāvīgi uzturējies 8. panta izpratnē nepārtraukti piecus gadus tieši pirms pieteikuma iesniegšanas;

[..]

k. nav nolicis integrācijas eksāmenu, kas paredzēts Likuma par integrāciju [(*Wet Inburgering*), redakcijā, kura piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – "*Wi*")], 7. panta 2. punkta a) apakšpunktā, vai nav saņēmis diplomu, sertifikātu vai citu dokumentu, kas minēts šī likuma 5. panta 1. punkta c) apakšpunktā.

[..]"

11 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka *Wi* ir regulēta visu Nīderlandē dzīvojošo migrantu integrācija Nīderlandes sabiedrībā. Integrācija ietver mutvārdu un rakstveida holandiešu valodas apguvi, kā arī zināšanas par Nīderlandes sabiedrību. Valodas prasmes, kā arī zināšanas par Nīderlandes sabiedrību tiek novērtētas eksāmenā. Gan migrantiem, kas dienā, kad stājās spēkā *Wi*, tas ir, 2007. gada 1. janvārī, ilglaicīgi likumīgi uzturējās Nīderlandē, gan tiem, kas ir ieradušies pēc šī datuma, būtībā ir integrācijas pienākums vai nu kopš 2007. gada 1. janvāra, vai arī kopš datuma, kad viņi pastāvīgi dzīvo Nīderlandē pēc 2007. gada 1. janvāra.

12 *Wi* 3. pantā ir noteikts:

"1. Integrācijas pienākums ir ārzemniekam, kurš likumīgi uzturas *Vw 2000* 8. panta a)–e) vai l) punkta izpratnē, ja viņš:

a. neuzturas Nīderlandē ar īslaicīgu mērķi;

[..].

4. 1. punktā paredzētais integrācijas pienākums nevar tikt noteikts ar atpakaļejošu spēku."

13 Atbilstoši *Wi* 5. pantam:

"1. Neievērojot 3. pantu, integrācijas pienākuma nav personām:

a. kuras ir jaunākas par 16 gadiem vai vecākas par 65 gadiem;

b. kuras vismaz astoņus obligātā skolas vecuma gadus ir uzturējušās Nīderlandē;

c. kurām ir atbilstīgi vai ar vispārējiem administratīviem noteikumiem noteikts diploms, sertifikāts vai cits dokuments;

d. kurām ir pienākums iegūt izglītību vai arodizglītību;

e. kuras papildus pienākumam saņemt izglītību vai arodizglītību iegūst izglītību, kā rezultātā tiks iegūts c) apakšpunktā norādītais diploms, sertifikāts vai cits dokuments;

f. kuras ir pierādījušas, ka tām ir pietiekamas mutvārdu un rakstveida holandiešu valodas zināšanas un acīmredzamas zināšanas par Nīderlandes sabiedrību.

2. Pienākums integrēties nav arī:

[..]

c. ārzemniekam, kurš atbilstīgi Eiropas Savienības dalībvalsts vai citas valsts, kas ir Nolīguma par Eiropas Ekonomikas zonu dalībniece, tiesiskajam regulējumam ir izpildījis pienākumu integrēties, lai saņemtu pastāvīgā iedzīvotāja statusu Direktīvas 2003/109 izpratnē;

[..].

3. Personas, kurām ir integrācijas pienākums un kurām ir atbilstīgi vai ar vispārējiem administratīviem noteikumiem paredzēts diploms, sertifikāts vai cits dokuments, no kura izriet, ka viņām jau ir daļa no 7. pantā paredzētajām prasmēm vai zināšanām, ir atbrīvotas no pienākuma apgūt šo zināšanu vai prasmju daļu un tām ir jānokārto atbilstīgā integrācijas eksāmena daļa.

4. Ar vai atbilstīgi vispārējiem administratīviem noteikumiem var tikt noteiktas normas par:

a. pilnīgu vai daļēju papildu atbrīvojumu no integrācijas pienākuma;

b. 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto uzturēšanos un

c. 1. punkta f) apakšpunkta piemērošanu.

5. Ministrs var noteikt administratīvus noteikumus par 2. punkta d) apakšpunkta piemērošanu."

14 Minētā likuma 31. pantā ir paredzēts:

"1. *College van Burgemeester en Wethouders* uzliek administratīvu sodu personām, kurām ir pienākums integrēties un kuras nenokārto integrācijas eksāmenu 7. panta 1. punktā paredzētajā termiņā vai [7. panta] 2. punkta a) apakšpunktā paredzētajā termiņa pagarinājumā.

2. Atkāpjoties no 1. punkta:

a. *College van Burgemeester en Wethouders* pagarina 7. panta 1. punktā paredzēto termiņu, ja persona, kurai ir pienākums integrēties, paskaidro, ka viņa nav vainojama integrācijas eksāmena nenokārtošanā, vai

b. *College van Burgemeester en Wethouders* piešķir atbrīvojumu no integrācijas eksāmena, ja tā, pamatojoties uz personas, kam ir pienākums integrēties, pierādāmiem centieniem, secina, ka viņai saprātīgi nav iespējams nokārtot šādu eksāmenu.

3. Ar vai atbilstīgi vispārējiem administratīviem noteikumiem tiek pieņemti noteikumi attiecībā uz 2. punktu."

15 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka *Wi* stājās spēkā 2007. gada 1. janvārī. Šim likumam stājoties spēkā, *Vw 2000* tika pievienots arī 21. panta 1. punkta k) apakšpunkts. Tomēr šī tiesību norma tika piemērota tikai, sākot no 2010. gada 1. janvāra.

16 Šajā ziņā Nīderlandes valdība precizē, ka pienākums nokārtot integrācijas eksāmenu ir nosacījums, lai iegūtu pastāvīgā iedzīvotāja statusu, gan trešo valstu valstspiederīgajiem, kas likumīgi uzturas Nīderlandē pirmo reizi pēc *Wi* spēkā stāšanās, gan trešo valstu valstspiederīgajiem, kas, lai gan *Wi* spēkā stāšanās dienā jau likumīgi uzturējās Nīderlandē, pieteikumu par pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanu ir iesnieguši pēc 2010. gada 1. janvāra. *Vw 2000* 21. panta 1. punkta k) apakšpunkts tātad ir piemērojams šīm divām valstspiederīgo kategorijām.

17 Savukārt trešo valstu valstspiederīgajiem, kas *Wi* spēkā stāšanās dienā jau likumīgi uzturējās Nīderlandē un kas pieteikumu par patstāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanu ir iesnieguši laikposmā no 2007. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 1. janvārim, kā tas ir prasītāju pamatlietā gadījumā, nav pienākuma nokārtot integrācijas eksāmenu, lai iegūtu minēto statusu. *Vw 2000* 21. panta 1. punkta k) apakšpunkts tātad nav piemērojams šai valstspiederīgo kategorijai.

18 Tomēr valstspiederīgajiem, kas pieder minētajai kategorijai, ir jānoliek integrācijas eksāmens *College van Burgemeester en Wethouders* lēmumā noteiktajā termiņā pašvaldībā, kurā minētie valstspiederīgie dzīvo, par pienākuma neizpildi paredzot naudas sodu. Ja eksāmens netiek nokārtots šajā termiņā, tiek noteikts jauns termiņš, katru reizi palielinot naudas sodu.

19 Tādējādi integrācijas pienākums, kas ir šai pašai valstspiederīgo kategorijai, neietekmē pastāvīgā iedzīvotāja statusu – ne tā iegūšanu, ne saglabāšanu.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

20 *P* un *S* ir trešo valstu valstspiederīgās, kam attiecīgi kopš 2008. gada 14. novembra un 2007. gada 8. jūnija ir parastās pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļaujas uz nenoteiktu laiku, pamatojoties uz Direktīvu 2003/109.

21 *Commissie Sociale Zekerheid* ar 2008. gada 1. augusta lēmumu informēja *P*, ka viņai ir pienākums integrēties, kā ir paredzēts *Wi* un ka līdz 2013. gada 30. jūnijam viņai ir jānokārto integrācijas eksāmens. Pēc šī lēmuma *P* uzsāka *Commissie Sociale Zekerheid* piedāvāto integrācijas programmu. No

2008. gada 25. augusta *P* uz laiku pārtrauca dalību šajā programmā medicīnisku iemeslu dēļ. Pēc tam viņa to neturpināja. Ar 2009. gada 4. augusta lēmumu *Commissie Sociale Zekerheid* no jauna konstatēja, ka *P* ir šis pienākums un ka viņai ir jānoliek eksāmens līdz 2013. gada 30. jūnijam. 2010. gada 25. februārī *Commissie Sociale Zekerheid* atstāja spēkā savu 2009. gada 4. augusta lēmumu.

22 Ar 2010. gada 24. februāra lēmumu *College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amstelveen* informēja *S*, ka viņai ir integrācijas pienākums, kas norādīts *Wi*, un ka viņai ir jānoliek integrācijas eksāmens līdz 2013. gada 24. augustam.

23 Saistībā ar *P* un *S* iesniegtajām pārsūdzībām par lēmumiem, kuros viņām ir paredzēts pienākums nokārtot integrācijas eksāmenu, *Centrale Raad van Beroep* (Administratīvo strīdu centrālā tiesa) pauž šaubas par integrācijas pienākuma atbilstību, ievērojot Direktīvu 2003/109.

24 It īpaši iesniedzējtiesa, apgalvojot, ka šāda pienākuma noteikšana ir pamatota ar Direktīvas 2003/109 5. panta 2. punktu, jautā, vai dalībvalstis var paredzēt integrācijas nosacījumus integrācijas eksāmena veidā pēc pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanas, par to neizpildi sankcionējot atbilstoši naudas sodu sistēmai.

25 Turklāt iesniedzējtiesa uzskata, ka uz integrācijas pienākumu tiešām var attiekties Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts. Ja tas tā ir, ciktāl minētais pienākums nav noteikts valstspiederīgajiem, trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir pastāvīgie iedzīvotāji, arī nevar būt saistošs šis pienākums, pretējā gadījumā tiktu pārkāpts šajā normā minētais vienlīdzīgās attieksmes princips.

26 Turklāt, kā uzskata iesniedzējtiesa, lai gan atbilstīgi valsts tiesībām var tikt noteikti integrācijas nosacījumi, tomēr tie nevar būt tādi, kas padara neiespējamu vai sarežģītu pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanu vai šī statusa saglabāšanu. Iesniedzējtiesa neizslēdz, ka integrācijas pienākums neatbilst šim kritērijam.

27 Visbeidzot iesniedzējtiesa jautā, vai tas, ka pēc pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanas persona tiek informēta, ka vēlāk ir jāizpilda integrācijas pienākums, kā tas ir *S* gadījumā, ietekmē šī pienākuma atbilstības Direktīvai 2003/109 vērtējumu.

28 Šādos apstākļos *Centrale Raad van Beroep* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Direktīvas 2003/109 mērķis un jēga vai tās 5. panta 2. punkts un/vai 11. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem nav saderīgs trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir pastāvīgā iedzīvotāja statuss, pamatojoties uz valsts tiesisko regulējumu, noteikts integrācijas pienākums, par kura neizpildi ir paredzēts naudas sods?

2) Vai, atbildot uz pirmo jautājumu, nozīme ir tam, ka integrācijas pienākums ir noteikts pirms pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanas?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

29 Uzdodot šos jautājumus, kas ir jāaplūko kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvai 2003/109, it īpaši tās 5. panta 2. punktam un 11. panta 1. punktam, ir pretējs tāds valsts tiesiskais regulējums, kāds ir pamatlietā, kurā trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem jau ir pastāvīgā iedzīvotāja statuss, ir paredzēts pienākums nokārtot integrācijas eksāmenu, par tā neizpildi paredzot naudas sodu, un vai šajā ziņā ir nozīme tam, vai minētais statuss ir iegūts, pirms šis pienākums tika noteikts vai pēc tam.

30 Sākumā ir jānorāda, ka iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi attiecas tikai uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kas likumīgi uzturējās Nīderlandē dienā, kad stājās spēkā *Wi*, tas ir, 2007. gada 1. janvārī, un kas ir iesnieguši pieteikumu par pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanu laikposmā no 2007. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 1. janvārim, kādas ir *P* un *S*.

31 Pamatlietā aplūkotais integrācijas pienākums, kas izpaužas eksāmena nokārtošanā, lai pierādītu holandiešu valodas mutvārdu un rakstveida zināšanu ieguvi, kā arī pietiekamas zināšanas par Nīderlandes sabiedrību, šai valstspiederīgo kategorijai nav nosacījums ne pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai, ne tā saglabāšanai, bet tā sekas ir tikai tādas, ka tiek uzlikts naudas sods tiem, kas, beidzoties noteiktajam termiņam, nav nokārtojuši šo eksāmenu.

32 Turklāt jānorāda uz to, kādu nozīmi Savienības likumdevējs piešķir integrācijas pasākumiem, kā tas it īpaši izriet no Direktīvas 2003/109 preambulas 4. apsvēruma, kurā ir paredzēts, ka to trešo valstu valstspiederīgo integrācija, kas ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji, ir ekonomiskās un sociālās kohēzijas – Līgumā paredzētā Savienības pamatmērķa – būtisks elements

33 Uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem atbilde ir jāsniedz, ņemot vērā šos apsvērumus.

34 Pirmkārt, Direktīvas 2003/109 5. panta "Nosacījumi pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai" 2. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis var pieprasīt trešo valstu valstspiederīgajiem izpildīt integrācijas nosacījumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

35 Tādējādi gan no šīs tiesību normas formulējuma, gan no tās konteksta izriet, ka ar šo pašu tiesību normu dalībvalstīm ir piešķirtas tiesības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai paredzēt nosacījumu par to, ka iepriekš ir izpildīti noteikti integrācijas noteikumi.

36 Tādējādi Direktīvas 2003/109 5. panta 2. punkts attiecas uz integrācijas nosacījumiem, kas ir jāizpilda pirms pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanas.

37 Kā ir norādīts šī sprieduma 31. punktā, pamatlietā aplūkotais integrācijas pienākums nav nosacījums, lai tie trešo valstu valstspiederīgie, kas ir iesnieguši pieteikumu par šī statusa piešķiršanu laikposmā no 2007. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 1. janvārim, iegūtu vai saglabātu pastāvīgā iedzīvotāja statusu. No minētā izriet, ka attiecībā uz šo valstspiederīgo kategoriju šāds pienākums nevar tikt uzskatīts par integrācijas nosacījumu Direktīvas 2003/109 5. panta 2. punkta izpratnē.

38 Tātad, tā kā Direktīvas 2003/109 5. panta 2. punktā nav ne noteikts, ka dalībvalstīm jāprasa trešo valstu valstspiederīgajiem izpildīt integrācijas pienākumus pēc pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanas, ne tas aizliegts, šī tiesību norma neliedz tādu integrācijas pasākumu, kāds tiek aplūkots pamatlietā.

39 Attiecībā uz Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punktu ir jānorāda, kā tas ir norādīts minētās direktīvas preambulas 12. apsvērumā, ka šajā tiesību normā trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir ieguvuši pastāvīgo iedzīvotāju statusu, tiek nodrošināta vienlīdzīga attieksme ar attiecīgās dalībvalsts valstspiederīgajiem minētās normas a)–h) punktā uzskaitītajās jomās.

40 Ņemot vērā to, ka pamatlietā aplūkotais integrācijas pienākums nav noteikts valsts valstspiederīgajiem, jāpārbauda, vai šāds pienākums varētu būt pretējs vienlīdzīgas attieksmes principam, kas noteikts Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punktā attiecībā uz atšķirīgām tajā paredzētajām jomām.

41 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai vienlīdzīgas attieksmes princips noteic, ka līdzīgas situācijas nevar tikt aplūkotas atšķirīgi un dažādas situācijas nevar tikt aplūkotas vienādi, ja vien šāda pieeja nav objektīvi pamatota (spriedums *S.P.C.M.* u.c., C-558/07, EU:C:2009:430, 74. punkts un tajā minētā judikatūra).

42 Šajos apstākļos jānorāda, ka strīdīgie integrācijas pasākumi būtībā ir pienākums iegūt un/vai pierādīt holandiešu valodas mutvārdu un rakstveida zināšanas, kā arī zināšanas par Nīderlandes sabiedrību. Var pieņemt, ka valsts valstspiederīgajiem ir šādas prasmes un zināšanas, bet tas tā nav attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem. Tātad, kā ģenerāladvokāts ir norādījis savu secinājumu 52. punktā, jāuzskata, ka trešo valstu valstspiederīgo situācija nav salīdzināma ar valsts valstspiederīgo situāciju attiecībā uz tādu integrācijas pasākumu lietderību, kāda ir valodas zināšanu un zināšanu par valsts sabiedrību iegūšana.

43 Tādējādi, tā kā minētās situācijas nav salīdzināmas, fakts, ka pamatlietā aplūkotais integrācijas pienākums nav noteikts valsts valstspiederīgajiem, nav pretējs trešo valstu valstspiederīgo, kam ir pastāvīgā iedzīvotāja statuss, tiesībām uz vienlīdzīgu attieksmi ar valsts valstspiederīgajiem atbilstoši Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punktam.

44 Tomēr šī integrācijas pienākuma piemērošanas noteikumi nedrīkst pārkāpt nediskriminācijas principu Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punktā uzskaitītajās jomās.

45 Katrā ziņā jāpiebilst, ka dalībvalstis nevar ieviest valsts regulējumu, kas varētu traucēt īstenot šajā direktīvā noteiktos mērķus un tādējādi atņemt tai efektivitāti (skat. spriedumu Komisija/Nīderlande, C-508/10, EU:C:2012:243, 65. punkts).

46 Šajā ziņā, kā izriet no Direktīvas 2003/109 preambulas 4., 6. un 12. apsvēruma, tās pamatmērķis ir trešo valstu valstspiederīgo, kas ir apmetušies dalībvalstīs uz pastāvīgu dzīvi, integrācija (skat. spriedumu Komisija/Nīderlande, C-508/10, EU:C:2012:243, 66. punkts).

47 Šādos apstākļos attiecībā vispirms uz pienākumu nokārtot pamatlietā aplūkoto integrācijas eksāmenu nevar apstrīdēt to, ka valodas zināšanu un zināšanu par uzņēmējas dalībvalsts sabiedrību iegūšana ievērojami atvieglo sazināšanos starp trešo valstu valstspiederīgajiem un valsts valstspiederīgajiem un turklāt veicina sadarbību un sociālo saikņu attīstību starp tiem. Tāpat arī nevar apstrīdēt to, ka uzņēmējas dalībvalsts valodas apgūšana atvieglo trešo valstu valstspiederīgo piekļuvi darba tirgum un arodizglītībai.

48 Šajā aspektā, tā kā pamatlietā aplūkotais pienākums nokārtot eksāmenu ļauj nodrošināt, ka attiecīgie trešo valstu valstspiederīgie iegūst zināšanas, kas šķiet neapšaubāmi lietderīgas, lai izveidotu saiknes ar uzņēmēju dalībvalsti, jāuzskata, ka šāds pienākums pats par sevi neapdraud Direktīvas 2003/109 mērķu īstenošanu, bet, tieši otrādi, var atbalstīt to īstenošanu.

49 Tomēr šī pienākuma īstenošanas noteikumi nedrīkst arī apdraudēt šos mērķus, ņemot vērā it īpaši zināšanu līmeni, kas tiek prasīts, lai nokārtotu integrācijas eksāmenu, mācību un šī eksāmena sagatavošanai nepieciešamo materiālu pieejamību, trešo valstu valstspiederīgajiem piemērojamo maksājumu apmēru, kas jāmaksā kā reģistrācijas izdevumi minētā eksāmena nokārtošanai, vai ievērojot īpašus individuālos apstākļus, kā, piemēram, vecumu, analfabētismu vai izglītības līmeni.

50 Turpinājumā attiecībā uz pamatlietā aplūkoto naudas sodu sistēmu jānorāda, ka naudas soda noteikšana trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir pastāvīgie iedzīvotāji un kas, beidzoties noteiktajam termiņam, nav nokārtojuši integrācijas eksāmenu, kā līdzeklis, lai nodrošinātu viņiem saistošā integrācijas pienākuma efektivitāti, pats par sevi neapdraud Direktīvas 2003/109 mērķu īstenošanu un tātad neatņem tai tās lietderīgo iedarbību.

51 Tomēr jāņem vērā tas, ka pamatlietā uzliekamā naudas soda maksimālais apmērs sasniedz diezgan lielu summu, proti, EUR 1000, un ka turklāt šis naudas sods var tikt noteikts katru reizi, kad beidzas integrācijas eksāmena nokārtošanas termiņi, bet šis eksāmens nav nokārtots, un tam nav nekādu ierobežojumu līdz brīdim, kad attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais nokārto minēto eksāmenu.

52 Svarīgi ir norādīt arī, ka naudas sods tiek noteikts trešo valstu valstspiederīgajiem, kas, beidzoties viņiem atvēlētajam termiņam, nav nokātojuši integrācijas eksāmenu, neatkarīgi no tā, vai šī termiņa laikā šie valstspiederīgie nekad nav ieradušies uz minēto eksāmenu vai ir ieradušies vairākas reizes.

53 Turklāt reģistrācijas eksāmena likšanas izdevumi, kā arī, iespējams, tā sagatavošanas izdevumi ir jāmaksā attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem. Jānorāda arī, ka tiesas sēdē Nīderlandes valdība norādīja, ka reģistrācijas izdevumi sasniedz EUR 230, ka attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem ir jāuzņemas šie izdevumi katru reizi, kad noteiktajā termiņā viņi ierodas uz integrācijas eksāmenu, un ka minētie izdevumi netiek atlīdzināti valstspiederīgajiem, kas nenokārto šo eksāmenu. Tādējādi no minētā izriet, ka naudas soda noteikšana nav vienīgās negatīvās sekas, kas ir trešo valstu valstspiederīgajiem, kam neizdodas nokārtot minēto eksāmenu pirms noteiktā termiņa beigām.

54 Šādos apstākļos, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, naudas soda samaksa par pienākuma nokārtot integrācijas eksāmenu neievērošanu papildus ar eksāmenu kārtošanu saistīto izdevumu samaksai var apdraudēt Direktīvas 2003/109 mērķu īstenošanu un tātad atņemt tai tās lietderīgo iedarbību.

55 Visbeidzot, tā kā integrācijas pienākums, kas paredzēts pamatlietā aplūkotajā tiesiskajā regulējumā, neietekmē pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanu un saglabāšanu trešo valstu valstspiederīgajiem, kam ir šis statuss un kas pieteikumu par šī statusa iegūšanu ir iesnieguši laikposmā no 2007. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 1. janvārim, kā tas ir norādīts šī sprieduma 31. punktā, jākonstatē, ka tam, vai pastāvīgā iedzīvotāja statuss ir iegūts, pirms šis pienākums tika noteikts, vai pēc tam, kad tas tika noteikts, šajā gadījumā nav nozīmes, lai sniegtu atbildi uz iesniedzējtiesas jautājumu.

56 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvai 2003/109, it īpaši tās 5. panta 2. punktam un 11. panta 1. punktam, nav pretējs tāds valsts tiesiskais regulējums, kāds ir pamatlietā, kurā trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem jau ir pastāvīgā iedzīvotāja statuss, ir paredzēts pienākums nokārtot integrācijas eksāmenu, par tā neizpildi paredzot naudas sodu, ar nosacījumu, ka šie piemērošanas noteikumi nevar apdraudēt minētās direktīvas mērķu īstenošanu, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai. Šajā ziņā nav nozīmes tam, vai pastāvīgā iedzīvotāja statuss ir iegūts pirms pienākuma nokārtot integrācijas eksāmenu nokārtošanas vai pēc tam.

Par tiesāšanās izdevumiem

57 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Padomes 2003. gada 25. novembra Direktīvai 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji, it īpaši tās 5. panta 2. punktam un 11. panta 1. punktam, nav pretējs tāds valsts tiesiskais regulējums, kāds ir pamatlietā, kurā trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem jau ir pastāvīgā iedzīvotāja statuss, ir paredzēts pienākums nokārtot integrācijas eksāmenu, par tā neizpildi paredzot naudas sodu, ar nosacījumu, ka šie piemērošanas noteikumi nevar apdraudēt minētās direktīvas mērķu īstenošanu, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai. Šajā ziņā nav nozīmes tam, vai pastāvīgā iedzīvotāja statuss ir iegūts pirms pienākuma nokārtot integrācijas eksāmenu nokārtošanas vai pēc tam.

[Paraksti]